

Psykisk arbejdsmiljø og sygefravær

En 2-års opfølgning på PIFT undersøgelsen

Ph.d.-afhandling, Martin Lindhardt Nielsen

Denne ph.d.-afhandling sammenfatter resultaterne af Projekt Intervention i Fravær og Trivsel (PIFT), som blev udført mens jeg var ansat på Arbejdsmiljøinstituttet (AMI)(fra oktober 2006: Nationalt Forskningscenter for Arbejdsmiljø, NFA).

Formålet med denne ph.d. var:

1. At etablere kohorten, udvikle et relevant spørgeskema, indsamle data og teste de psykometriske egenskaber af skalaer for psykiske arbejdsmiljøfaktorer, incl. 2 nye skalaer for mening i arbejdet og forudsigelighed i arbejdet (artikel 1).
2. At analysere effekten af psykosocialt arbejdsmiljø på sygefravær målt som antal fraværsdage (artikel 2), korte og lange fraværsperioder (artikel 4) og at beregne ætiologiske fraktioner som mål for den forebyggelige del af fraværet (artikel 3).
3. At sammenligne sammenhænge mellem psykosociale arbejdsmiljøfaktorer og fravær, når de psykosociale faktorer blev målt henholdsvis på individuelt niveau og som arbejdsplads-gennemsnit (artikel 5).

Metoder: PIFT blev etableret i samarbejde med 3 organisationer, deres bedriftssundhedstjenester og forskergruppen. 52 arbejdspladser med 2730 ansatte ved baseline blev rekrutteret. Fraværdata blev indhentet fra arbejdsgivernes løn- og personalekontorer, og til analyserne anvendtes data for perioden 24 måneder efter besvarelsen af baseline spørgeskemaet, der omfattede en lang række potentielle prædiktorer og confoundere. Cronbach's alpha blev anvendt til at teste skalaerne og Spearman korrelationer til de deskriptive analyser i artikel 1. Desuden anvendtes Poisson-regression i en model der tager højde for overspredning i data og begrænset opfølgningstid for en del af deltagerne i artikel 2 og 3, og multi-level Poisson-regression i artikel 5. Ætiologiske fraktioner i artikel 4 blev beregnet på grundlag af justerede rate ratioer.

Resultater: Sammenfattende ser det ud til at forebyggelige faktorer i arbejdsmiljø og sundhedsvaner forklarer betydelige dele af fraværet fra arbejde. Seks af de syv anvendte psykosociale skalaer var statistisk sikkert knyttet til mindst et mål for fravær, inklusive de to nye skalaer for mening og forudsigelighed i arbejdet. Tilsammen forklarede de psykosociale arbejdsmiljøfaktorer 29 % af alle fraværsdage i den fuldt justerede model. Indflydelse i arbejdet var den mest betydningsfulde faktor, i overensstemmelse med tidligere forskning. Resultaterne for de øvrige skalaer varierede betydeligt med køn og med de forskellige mål for fravær. Justering for sundhedsvaner havde generelt beskedne indflydelse på sammenhængene med de psykosociale faktorer, mens fysiske arbejdsmiljøfaktorer havde større effekt på fraværet, og justering svækkede sammenhængene med psykosociale faktorer mere betydeligt. Justering for sense of coherence ændrede kun resultaterne ubetydeligt. Justering for social status til sammenligning, svækkede sammenhængene med psykosociale arbejdsmiljøfaktorer, men fjernede dem ikke.

Perspektiver: De bedst dokumenterede psykosociale risikofaktorer bør fremover indgå i indsatser til forebyggelse af unødvendigt fravær. Den dominerende tendens til ren observationel forskning på området bør ændres til interventionsforskning, der kan vurdere effekten af at reducere mistænkte risikofaktorer og styrke vidensgrundlaget for fremtidig forebyggelse.